

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 2. Prvvstum mortale tale est, non ex eo præcisè quòd gravitur dedeceat naturam rationalem, qua talem, seu ex eo præcisè quòd graviter repugnet rectæ rationi illud reprobanti, ut dissentaneum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

randi cor suum: sicut enim boni in bonum suum omnia solent convertere, juxta illud Apostoli, *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*: ita è contrario mali, Deo iustissime illos deferente, omnia siye bona, siye mala, siye indifferentia, vertunt in suam perniciem. In quo imitantur aegros, in quibus quilibet medicamenta, quantumvis ex se salubria, & à sapiente Medico ad sanandum adhibita, vitium stomachi noxia efficit, & in venena convertit.

DISPUTATIO II.

De peccato mortali & veniali.

ARTICULUS I.

Utrum detur peccatum mortale, & unde habeat ut sit mortale.

RESPONSIO I.

Datur peccatum mortale.
Prob. Quia peccatum mortale dicitur illud, quod affert mortem animæ, privando illam vitam spirituali, & æterna pœna per se dignum est. Atqui dantur peccata hujusmodi. Ergo, &c. *Prob. min.* ex Script. Nam Rom. c. 6. dicitur: *Stipendia peccati mors*. Et ead. epist. c. 8. *Si secundum carnem vixeritis, moriemini*. Et Gal. c. 5. *Qui talia agunt, regnum Dei non consequentur*. Et Apocal. cap. 21. *Homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololatriis, & omnibus mendacibus, hoc est fraudatoribus, pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure, quod est mors secunda*. Ergo, &c. Sed pro sequenti responsione.

Nota. Peccatum mortale considerari potest sub duplici respectu. 1. Præcisè, quatenus repugnat rectæ rationi, dicantur illud naturam rationalem, qualem, dedecere, & sub hoc respectu habet malitiam purè moralem, quæ philosophica dicitur, quia ad Philosophos potissimum pertinet de illa tractare. 2. Quatenus repugnat legi divinæ, illud prohibenti, & sub hoc respectu habet malitiam theologiam, sic dictam, quia Theologorum potissimum est, de illa agere. Hæc autem malitia in hoc consistit, quod peccatum mortale sit gravis transgressio legis divinæ, ac proinde gravis violatio juris divini, seu gravis injuria Dei, & consequenter Dei offensio gravis, ac illius quidam contemptus virtualis & interpretativus: nam qui peccat moraliter, legem Dei, aliquid pro jure suo graviter præcipientis, vel prohibentis, transgreditur graviter, ac proinde graviter violat jus divinum, seu gravem injuriam facit Deo: unde graviter illum offendit, & meritò censetur vilipendere auctoritatem & amicitiam illius. Hinc Deus de graviter peccantibus loquens, sic ait lib. 1. Reg. c. 2. *Qui contemnunt me, erunt ignobiles*. Et Ilajæ cap. 1. *Ipsi autem spreverunt me*. Porro peccatum mortale est etiam quandoque formalis & directus Dei contemptus; ut patet in odio Dei, blasphemia, perjurio, &c. in quo non est difficultas. His autem præsuppositis, sit

RESPONSIO II.

Peccatum mortale tale est, non ex eo præcisè quod graviter dedecet naturam rationalem, qualem, seu ex eo præcisè quod graviter repugnet rectæ rationi, illud reprobanti, ut dissentancum naturæ rationali, quæ tali: sed ex eo potissimum quod sit gravis offensio Dei, & quidam divinæ majestatis & amicitie contemptus vel formalis, vel saltem virtualis & interpretativus.

Prob. Nam peccatum mortale, quæ mortale, habet infinitam quandam gravitatem in ratione malitiæ; dignum est privatione gratiæ sanctificantis, & pœna æterna, & inferi in pura creatura qualibet, siye existente, siye merè possibili, absolutam impossibilitatem pro eo condignè satisfaciendi. Atqui

hæc omnia habere non potest ex eo præcisè quod graviter naturam rationalem dedecet, sed habet saltem potissimum ex eo quod gravis est offensio Dei, & quidam contemptus majestatis divinæ, quæ infinitæ simpliciter est excellentiæ. Ergo, &c.

Obj. 1. Adulterium v. g. prius malum est, quam prohibitum; non enim malum est, quia prohibitum, sed è contra prohibitum est, quia malum. Ergo prius mortale est, quam prohibitum, & consequenter quam sit gravis offensio Dei, & quidam contemptus illius; cum non sit gravis offensio, & aliquis contemptus Dei, nisi quia est contra gravem Dei prohibitionem, & sic prius sit, illud esse graviter prohibitum à Deo, quam esse illius offensiam gravem, & contemptum aliquem.

R. dist. Adulterium prius malum est malitia objectiva, imò & malitia aliqua formali, quam sit prohibitum, C. ant. Prius est malum malitia mortali, N. ant. *Ad prob. dist.* similiter. Adulterium non est malum malitia objectiva, aut etiam malitia aliqua formali, purè morali, quia prohibitum est, C. Non est malum mortaliter, N. Itaque in adulterio triplex distinguenda est malitia, malitia scilicet objectiva, malitia formalis purè moralis, & malitia theologica, quæ mortalis est. Primam habet independentem ab omni prohibitione divina, quia per se & essentialiter dedecet naturam rationalem, nec potest, etiam seclusa omni prohibitione divina, nisi turpiter appeti. Item secundam habet independentem ab omni prohibitione divina; quia etiam si per impossibile non esset prohibitum à Deo, adhuc esset actus turpis, & ad magnam aliquam pœnam imputabilis, utpotè graviter dedecens naturam rationalem, & graviter repugnans rectæ rationi, cui tanquam actuum suorum regulæ in facta suppositione teneretur homo ex natura rei se conformare. Tertiam verò malitiam non habet, nisi dependentem à divina prohibitione, quia si per impossibile non esset à Deo prohibitum, homo non teneretur ab eo abstinere ob reverentiam divinæ majestati debitam, & illud committendo non violaret jus divinum, nec proinde Deum offenderet, aut ullo modo contemnere censeretur posset; sed solum tunc ageret contra naturam rationalem, eamque deturparet; quod quidem gravissimam mereretur pœnam: at non videtur tantam mereri, quanta est æterna damnatio, nec habere malitiam aliquo modo infinitam, & tantam, ut nulla pura creatura, quantumcumque supponatur perfecta, pro ea condignè satisfacere possit.

Dices. Ex concessis, adulterium, semota omni prohibitione divina, adhuc graviter repugnaret naturæ rationali & rectæ rationi, cujus Deus author est & vindex. Ergo adhuc esset graviter contra Deum, proindeque adhuc haberet malitiam mortalem. *R. neg. conf.* Nam in illa suppositione, quam impossibilem esse contendimus, & in qua adulterium nullo modo prohibitum esset à Deo, non esset contra voluntatem Dei, ex eo quod esset contra rationem, & ita ex eo quod esset contra rationem, non esset contra Deum. Unde qui in illa suppositione mæcharetur, censeretur non posset Deum graviter offendere, eumque contemnere, licet graviter delinqueret contra rationem, & sic graviter culpabilis esset, dignusque gravi pœna, quam ab eo repetere maxime pertineret ad Deum, qui naturæ rationalis author est, & rectæ rationis vindex.

Dices. Ergo fieri potest, ut quis liberè & scienter adulteretur, & tamen non peccet moraliter. *R. neg. hanc conf.* Nam 1. in præsentī hypothēsi adulterium re ipsa à Deo graviter prohibetur, & hæc prohibitio ignorari non potest invincibiliter, præsertim ab eo, qui scit adulterium graviter repugnare naturæ rationali: nam hoc ipso non potest non sufficienter nosse, graviter prohibitum esse à supremo legislatore: cum enim in præsentī hypothēsi, rectæ rationis dictamen sit intrinsecum & essentialē complementum legis divinæ naturalis, non dicatur aliquid naturæ rationali graviter repugnare, quin simul & indivisibiliter dicatur

saltem

saltem confusè à supremo legislatore graviter prohibitum esse. 2. Imò nulla possibilis est hypothesis, in qua quis scienter & libere adulteretur, & tamen non peccet mortaliter; quia nulla possibilis est hypothesis, in qua adulterium non sit à Deo prohibitum graviter, & hæc prohibitio non intimeret sufficienter omnem per rationem cognoscentem adulterium graviter naturam rationalem dedecere. Hoc enim utrumque essentialiter postulat sanctitas & sapientia Dei condentis naturam rationalem, quam, ex hypothesi quod velit eam condere, non potest non regere modo sanctitati & sapientie suæ consentaneo. Hinc in quacumque hypothesi possibili peccatum pure philosophicum repugnat.

Obj. 2. Blasphemia, idem dic de omnibus aliis peccatis, quibus Deus directè contemnitur, est mala mortaliter, independentè ab omni prohibitione divina. Ergo est mala mortaliter ex eo præcisè, quod graviter repugnat rectæ rationi, & neg. conseq. Eset quidem blasphemia mortaliter mala, etiam per impossibile sublata omni prohibitione divina; at non esset talis ex eo præcisè, quod adhuc rationi repugnet graviter, sed quia adhuc esset æquivalenter prohibita per retentionem juris, quod habet Deus ne inhonoretur, cui ipse renuntiare non potest, & quo à nemine potest spoliari. Unde adhuc per blasphemiam graviter violaretur jus divinum, seu gravis Deo fieret injuria, proindeque adhuc graviter offenderetur.

ARTICULUS II.

Utrum præter peccatum mortale detur etiam veniale ex natura sua.

Nota. Nomen peccati venialis sumi potest tripliciter. 1. Pro veniali ex eventu. 2. Pro veniali ex causa. 3. Pro veniali ex natura sua. Peccatum veniale ex eventu dicitur illud, cujus veniam consequimur. Hoc sensu omnia peccata, siue levia sint, siue gravia, sunt venialia per poenitentiam, quia omnia per poenitentiam possunt remitti. Peccatum veniale ex causa dicitur illud, quod aliquo modo veniam meretur, quia factum est ex passione simpliciter antecedente, vel ex ignorantia, juxta illud Apost. 1. ad Timoth. c. 1. *Misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate.* Denique veniale ex natura sua dicitur, quod per se nec affert mortem animæ, nec dignum est æterna pœna. De veniali in hac tertia acceptione hic agitur, in quascilicet veniale propriè opponitur mortali, quod per se & mortem animæ affert, & æterna pœna dignum est. Quæritur ergo hic tantum, utrum dentur peccata venialia ex natura sua, hoc est, peccata, quæ per se nec occidunt animam, nec æternam pœnam merentur.

Nota 2. Circa hanc questionem varii errarunt, & 1. quidem Jovinianus, teste S. Hieronymo in lib. 2. contra Jovinian. docuit omnia peccata esse paria, omniaque æterna pœna digna. 2. Pelagius quolibet peccato justitiam amitti docuit. Unde cum negare non posset multos esse justos, assererebat hominem in hac mortali vita absque omni peccato esse posse. 3. Joannes Vicleffus contendeat omnia peccata esse mortalia, si per mortale intelligatur illud, quod mortem æternam inducere potest; si verò per mortale intelligatur id, quod re ipsa mortem inducit, omnia reproborum peccata esse mortalia, electorum verò venialia. 4. Lutherus docuit omnia peccata ex natura sua mortalia esse, venialia verò ex sola Dei misericordia, ea non imputantis credentibus, & non credentibus imputantis omnia ad damnationem æternam; putavit enim homines sola fide justificari posse. 5. Lutherus consentit Calvinus; cum hoc tamen discrimine, quod voluerit nulla peccata imputari electis, reprobis verò imputari omnia; in quo Vicleffo assensus est. Sed contra hos omnes errores, & cum communi Theologorum catholicorum sententia, sit

RESPONSIO.

Præter mortalia peccata dantur etiam, quæ ex natura sua venialia sunt.

Prob. 1. ex Script. Nam 1. Christus Matth. c. 5. sic loquitur: *Qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio; qui dixerit fratri suo, Raca, reus erit consilio; qui dixerit, Fatue, reus erit gehenna ignis.* Christus autem his verbis recenset tres gradus iracundiæ. Primus ita levis est, ut in aullam vocem erumpat. Secundus paulò quidem gravior est, at non erumpit in apertum convitium. Tertius gravissimus est, & parit manifestum convitium. Atqui hic Christus generaliter loquitur de omnibus, nulla distinctione facta baptizatorum à non baptizatis, credentium à non credentibus, electorum à reprobis, & ex tribus iracundiæ gradibus recensitis tertium tantum manifestè significat pœnam æternam mereri, ac proinde tertium tantum esse mortale peccatum. Ergo manifestè significat duos priores iracundiæ gradus esse peccata per se venialia. Ergo, &c. Hoc inter mortalia & venialia peccata discrimen adhuc apertius exponit idem Christus Luc. c. 6. ubi sic ait: *Quid vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras?* Ubi peccatum mortale comparans cum trabe, quæ non solum oculum destruit, sed etiam totum corpus opprimit, veniale verò cum festuca, quæ oculum non destruit, sed leviter tantum lædit, nec corpus opprimit, sed leviter portatur, clarè ostendit se loqui de discrimine, quod inter mortale peccatum & veniale ex natura rei interest; & re ipsa cum proportionè aliqua tantum ex natura rei discrimen interesse inter mortale & veniale peccatum, quantum ex natura rei interest inter trabem & festucam.

2. Jacobi epist. can. c. 1. sic dicitur: *Unusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illeceus. Concupiscentia verò, cum conceperit, parit peccatum. Peccatum verò, cum consummatum fuerit, generat mortem.* Ubi Apostolus tres concupiscentiæ motus distinguit, unum scilicet planè involuntarium, quo quis absque ulla suo consensu ad peccandum provocatur: *Unusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illeceus.* Et hunc motum non esse peccatum ait Apostolus, sed causam peccati, accedente postea consensu. Secundum voluntarium, sed imperfectè tantum: *Concupiscentia verò, cum conceperit, parit peccatum.* Hunc autem motum vult Apostolus esse peccatum, sed veniale tantum; cum illum vocet peccatum, & distinguat à peccato consummato, quod mortem generat. Tertium denique perfectè voluntarium, qui proinde generat mortem, sique mortale peccatum est: *Peccatum verò, cum consummatum fuerit, generat mortem.* Quod autem Apostolus per peccatum consummatum intelligat motum concupiscentiæ perfectè voluntarium, dubium esse non potest: non enim dici potest per peccatum consummatum intelligere peccatum opere perpetratum; alioqui desideria graviter illicita, nisi opere compleantur, non sunt peccata mortem generantia, quantumvis perfectè voluntaria sint. Quod est falsum, & ab ipsomet Christo damnatum Matth. c. 5. ubi ait: *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mæchatus est eam in corde suo.*

Prob. 2. autoritate, & 1. quidem summorum Pontificum Pii V. & Gregorii XIII. à quibus damnata est hæc xx. Baii propositio: *Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur pœnam æternam.* 2. S. Augustini in Enchir. c. 71. *De quotidianis,* inquit, *brevis, levibusque peccatis, sine quibus hæc vita non ducitur, quotidiana fidelium oratio satisfacit. Eorum enim est dicere, Pater noster, qui es in celis, qui jam Patri tali regenerati sunt ex aqua & Spiritu sancto. Delet omnino hæc oratio minima & quotidiana peccata.* Et lib. de nat. & grat. c. 38. *Quia sepe in levissimis, & aliquando incautis obrepit peccatum, & iusti fuerunt, & sine peccato non fuerunt.* Et ser. 41. de Sanctis: *Allo transitorio igne (de quo dixit Apostolus, Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem) non capitalia, sed minuta peccata purgantur.* Ex quibus apparet, juxta S. Doctorem,

præ-